

Asiakirjan ovat allekirjoittaneet

Nimi	Tunnistautuminen	Aika
PIIA-MARIA RAUTIAINEN	Telia Tunnistus	16.05.2025 15:52:56 UTC+03:00
MIKA HENRIK OLKKOLA	Telia Tunnistus	16.05.2025 16:11:13 UTC+03:00
VEIJO TAPIO KULLERVO PORKOLA	Telia Tunnistus	16.05.2025 16:25:20 UTC+03:00
MARJA HELENA HYLKILÄ	Telia Tunnistus	16.05.2025 16:42:44 UTC+03:00

Tämä dokumentti on sähköisesti allekirjoitettu

Sisälllys: - Kansilehti (1 sivu)
- Alkuperäinen dokumentti (13 sivua)

Toholampi

TARKASTUSLAUTAKUNNAN

**ARVIOINTIKERTOMUS
2024**

SISÄLLYSLUETTELO:

1.	TARKASTUSLAUTAKUNNAN TOIMINTA VUONNA 2024	3
1.1.	Alkusanat.....	3
1.2.	Tarkastuslautakunnan tehtävät.....	3
1.3.	Tarkastuslautakunnan kokoonpano ja tilintarkastajat	3
1.4.	Arvioinnin toteuttaminen	4
2.	TALOUDELLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI JA TULOKSELLISUUS.....	5
2.1.	Talousarvion toteutuminen tilikaudella.....	5
2.2.	Kuntakonserni.....	6
2.3.	Yhteenveto taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta	6
2.4.	Keskeiset tunnusluvut kunnan ja konsernin osalta	7
3.	TOIMINNALLISTEN TAVOITTEIDEN ARVIOINTI	8
3.1.	Hallinto-osasto	8
3.2.	Lomatoimen osasto	9
3.3.	Tekninen osasto	9
3.4.	Sivistysosasto	10
3.5.	Tarkastuslautakunnan arviointi hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tavoitteista	11
3.6.	Yhteenveto toiminnallisten tavoitteiden toteutumisesta	12
4.	VUODEN 2024 ARVIOINTIKERTOMUKSEN HAVAINTOJA	13
5.	YHTEENVETO JA JOHTOPÄÄTÖKSET	13

1. TARKASTUSLAUTAKUNNAN TOIMINTA VUONNA 2024

1.1. Alkusanat

Touko-kesäkuussa Kuntaliitto toteutti Kuntalaistutkimuksen. Toholampi oli tutkimuksessa mukana, ja kysely lähetettiin 350 toholampilaiselle. Toholampi oli tutkimustuloksissa kärkisijoilla liki kaikissa palveluarvioissa. Tarkasteltaessa kuntalaisten yleistä palvelutyytyväisyyttä 46 tutkimuskunnassa Toholampi on toisella sijalla. Palveluiden saatavuusarviossa Toholampi on ykkössijalla. Toholampi on tutkimuskunnista ykkössijalla myös arvioitaessa tyytyväisyyttä koulutuspalveluihin kokonaisuudessaan. Soteuudistuksen seurauksena kunnan suurin ja vastuullisin tehtävä on koulutus- ja sivistyspalveluiden tuottaminen. Kyselyn tulosten perusteella kunta on onnistunut palveluiden toteuttamisessa erinomaisesti. Tästä kiitos kuuluu koko kunnan henkilöstölle.

1.2. Tarkastuslautakunnan tehtävät

Kuntalain 121 § mukaan valtuusto asettaa tarkastuslautakunnan hallinnon ja talouden tarkastuksen sekä arvioinnin järjestämistä varten. Lautakunnan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan tulee olla valtuutettuja.

Tarkastuslautakunta laatii arviointisuunnitelman ja antaa valtuustolle kultakin vuodelta arviointikertomuksen, jossa esitetään arvioinnin tulokset. Arviointikertomus käsitellään valtuustossa tilinpäätöksen yhteydessä. Lautakunta voi antaa valtuustolle muitakin tarpeellisia pitämiään selvityksiä arvioinnin tuloksista.

Kunnanhallitus antaa valtuustolle lausunnon toimenpiteistä, joihin arviointikertomus antaa aihetta.

1.3. Tarkastuslautakunnan kokoonpano ja tilintarkastajat

Toholammin kunnan ulkoisesta tarkastuksesta vastaavat tarkastuslautakunta ja tilintarkastaja. Niiden toiminta on kunnan muusta organisaatiosta ja johdosta riippumatonta. Kuntalain 121 §:n mukaan tarkastuslautakunnan puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja ovat kunnanvaltuutettuja. Valtuusto on valinnut kokouksessaan 16.8.2021 toimikaudekseen 1.8.2021 – 31.5.2025 tarkastuslautakunnan, joka on arviointikauden 2024 ajan toiminut seuraavassa kokoonpanossa. Suluissa on ilmoitettu jäsenten osallistuminen kokouksiin arviointikaudella (kpl).

Varsinainen jäsen

Mika Olkkola, pj (5)

Marja Hylkilä, vpj (5)

Veijo Porkola (5)

Piia-Maria Rautiainen (4)

Henkilökohtainen varajäsen

Anna-Liisa Virkkala (0)

Ritva Laakso (0)

Juha Hirvinen (0)

Kimmo Virkkala (0)

Kunnanvaltuusto valitsi 27.6.2022 Toholammin kunnan vuosien 2022–2025 tilintarkastajaksi tilintarkastusyhteisö Oy SK-Reviisorit Ab:n, sopimuskauden jälkeen sopimusta on mahdollista jatkaa yhdellä optiovuodella. Vastuullisena tilintarkastajana arviointikaudella 2024 on toiminut JHT, HT Ilari Karhu ja tarkastuslautakunnan sihteerinä on toiminut JHT, KHT Janne Kulju. Tilintarkastaja raportoi tarkastuslautakunnalle tilintarkastuksen toteutumisesta ja keskeisistä havainnoista.

1.4. Arvioinnin toteuttaminen

Tarkastuslautakunta kokoontui arviointikauden aikana yhteensä viisi kertaa. Tarkastuslautakunnan työ on pohjautunut kunnallisen päätöksenteon sekä kunnanvaltuuston asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisen seurantaan ja tarkasteluun sekä viranhaltijoiden haastatteluihin. Arviointikauden aikana tarkastuslautakunnan kuultavina ovat olleet lomituspäalvelujohtaja, sivistysjohtaja, tekninen johtaja, kunnanjohtaja, hallintojohtaja, taloussuunnittelija ja Toholammin Viemäri Oy:n hallituksen puheenjohtaja.

Tarkastuslautakunnan kauden 2024 ensimmäinen kokous oli 13.9.2024, siellä kuultiin kunnanjohtajan ajankohtaiskatsaus, merkittiin tiedoksi tilintarkastajan työsuunnitelman vuodelle 2024, sekä hyväksyttiin arviointisuunnitelma vuodelle 2024.

Kokouksessa 6.11.2024 kuultiin sivistysjohtajan antama ajankohtaiskatsaus sivistystoimen osalta, teknisen johtajan antama ajankohtaiskatsaus teknisen osaston osalta ja lomituspäalvelujohtajan ajankohtaiskatsaus lomatoimen osalta. Läpikäytiin kunnanhallituksen antama vastine arviointikertomukseen 2023 sekä laadittiin lautakunnan talousarvioesitys 2025. Kokouksessa lautakunta myös käsitteli uudet sidonnaisuusilmoitukset.

Kokouksessa 12.12.2024 lautakunta kuuli kunnanjohtajalta, hallintojohtajalta ja taloussuunnittelijalta talouden ajankohtaiskatsauksen ja talousarviota 2025, sekä Toholammin Viemäri Oy:n hallituksen puheenjohtajan katsauksen yhtiön ajankohtaisista asioista. Kokouksessa läpikäytiin myös sidonnaisuusrekisterin muutokset ja täydennykset ja päätettiin viedä kunnanvaltuustolle tiedoksi.

Kokouksessa 9.4.2025 lautakunta kuuli kunnanjohtajalta, hallintojohtajalta ja taloussuunnittelijalta selvityksen tilinpäätöksestä 2024. Kokouksessa aloitettiin myös arviointikertomuksen 2024 laadinta.

Kokouksessa 29.4.2025 arviointikertomuksen laadintaa jatkettiin.

Kokouksessa 16.5.2025 tilintarkastaja Ilari Karhu HT, JHT esitti tilintarkastuskertomuksen ja tilintarkastajan raportin vuodelta 2024.

Vuodelle 2024 asetettujen taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden arviointi perustuu pääasiassa kunnanhallituksen laatimaan tilinpäätöskirjaan, lautakunnan kuulemisiin, pyydettyihin arviointilomakkeisiin sekä lautakunnan jäsenten havaintoihin heille toimitettujen toimielinten pöytäkirjojen perusteella.

Arvioinnin toteuttamisessa ja arviointikertomuksen laadinnassa on huomioitu tarkastuslautakunnan jäsenten esteellisyydet, kuten lautakuntien jäsenyydet/varajäsenyydet.

2. TALOUDELLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI JA TULOKSELLISUUS

2.1. Talousarvion toteutuminen tilikaudella

Tilikauden tulos

Kunnan tulos on 442 139 euroa ylijäämäinen (budjetoitu ylijäämä ennen talousarviomuutosta 4 000 euroa, muutoksen jälkeen 0 euroa). Vuonna 2023 tulos oli 1 169 174 euroa ylijäämäinen. Tilikauden vertailussa tulee huomioida, että vuoden 2023 tuloslaskelman luvuissa on mukana Viemäriiikelaytos, joka yhtiöitettiin 31.12.2023. Taseen puolella muutokset olivat tehtynä jo vuoden 2023 tilinpäätökseen.

Verotulot ja valtionosuudet

Toholammin kunnan tuloveroprosentti oli vuonna 2024 9,50 %, vuoden 2023 tuloveroprosentti oli 9,11. Verotulot ja valtionosuudet olivat yhteensä 10 988 928 euroa. Verotulot ylittivät talousarvion arvioidusta 85 020 eurolla ja valtionosuudet alittivat talousarvion 38 680 eurolla. Verotulot ja valtionrahoitus kasvoivat edellisvuodesta yhteensä noin 217 383 euroa.

Vuosikatteen muodostuminen

Tilikauden vuosikate (tulos ennen poistoja) toteutui 1 703 561 euroa positiivisena: tilikauden tulot riittivät kattamaan tilikauden kulut. Budjetoitu vuosikate oli 947 138 euroa (talousarviomuutos huomioituna). Tilikauden toimintatuotot olivat 28 235 222 euroa (budjetoitu 26 860 294 euroa), vuoden 2023 toimintatuotot olivat 28 390 825 euroa. Tilikauden toimintakulut laskivat tilikaudella 37 302 293 euroon, kun vuonna 2023 vastaava lukema oli 37 717 462 euroa. Vuoden 2023 tuloslaskelma sisältää Viemäriiikelaytoksen, joka yhtiöitettiin 31.12.2023. Vuodet 2023 ja 2024 eivät tästä syystä ole vertailukelpoisia keskenään.

Toimintakulut ylittivät arvioidun (sis. lisämäärärahat) 738 449 eurolla, talousarvion toteuman ollen näin 102,0 prosenttia. Henkilöstökuluissa toteuma oli 100,8 %. Myös palveluiden ostot olivat tilikaudella liki ennakoidut toteuman ollessa muutettuun talousarvioon nähden 99,4 prosenttia.

Investointien toteutuminen

Vuoden 2024 talousarviossa investointeihin oli varattu yhteensä 510 000 euroa. Lopulliset investointimenot olivat 279 897,99 euroa eli noin 55 prosenttia suunnitellusta. Kaikkia budjetoituja investointeja ei toteutettu vuoden aikana, ne toteutuvat joko tulevaisuudessa tai jätetään toteuttamatta.

Lainakannan muutokset

Toholammin kunnan lainakanta oli vuoden 2024 lopussa n. 1,4 miljoonaa euroa pienempi kuin vuoden 2023 lopussa. Vuoden 2024 lopussa kunnalla oli lainoja 3 372 euroa asukasta kohden (v. 2023 3 820 euroa) ja suhteellinen velkaantuneisuus oli 45,1 % (v. 2023 47,6 %).

2.2. Kuntakonserni

Toimintakertomuksessa on tehty selkoa kuntakonsernia koskevista olennaisista tapahtumista sekä kuntakonsernin valvonnan järjestämisestä. Konserninohje on hyväksytty kunnanvaltuustossa 29.5.2017 § 20 ja se on tullut voimaan 1.7.2017.

Lautakunta pyytää huomioimaan, että Toholammin Energia Oy:n uusi yhtiö Energisoiva Oy tulee yhdistää vuoden 2025 konsernitilinpäätökseen.

Konsernin tilikauden vuosikate oli n. 4 559 000 euroa (2 725 000 € vuonna 2023) ja tilikauden poistot n. 2 660 000 euroa. Verojen jälkeen tilikauden tulos oli 1 953 811 euroa ylijäämäinen. Konsernin rahoitusasema parani tilikaudella. Kun kertynyttä ylijäämää konsernitaseessa oli vuonna 2024 8 390 000 euroa, vuoden 2023 päätteeksi ylijäämää oli 6 454 000 euroa.

Konsernin lainakanta 31.12.2024 oli 20 milj. euroa (v. 2023: 22 812 000 euroa). Konsernin omavaraisuusaste parani tilikauden aikana, ollen 39 % (vuonna 2023 35 %).

2.3. Yhteenveto taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta

Kertynyttä ylijäämää on kunnan taseessa tilikauden 2024 päätteeksi n. 5 778 000 euroa, kun sitä vuotta aiemmin oli n. 5 335 900 euroa. Kunnassa ei ole katettavaa alijäämää.

Sitovia määrärahoja ovat osastoittain netto ennen poistoja. Kunnan käyttötalouden osalta kokonaisuutena talousarvio alitettiin 322 195 eurolla. Alla on esitetty osastokohtaiset toteumat talousarvioon suhteutettuna, sitovuustason mukaisesti:

Osasto	TA+muutos	Toteuma 2024	Yli/ali
Hallinto	- 1 386 317	- 1 319 420	66 897
Lomatoimi	0	473 310	473 309
Tekninen	202 162	318 900	116 738
Sivistys	- 8 519 396	- 8 539 860	- 20 464

Hallinto-osaston osalta toimintatuotot alittivat budjetoidun 61 356 eurolla. Toimintakulut kokonaisuutena alittivat budjetoidun 128 253 eurolla. Menoylityksiä tapahtui toimintakuluissa vain muissa toimintakuluissa 3 601 euroa.

Lomatoimen osaston tulototeuma ylitti budjetoidun 1 352 032 eurolla. Myös menot ylittivät budjetoidun, ylitys 878 723 euroa. Lomatoimen ylijäämä budjetoituun verrattuna oli 473 309 euroa suurempi.

Teknisen osaston toteutuneet toimintatuotot olivat lähes linjassa budjetoidun kanssa. Toimintatuottojen sisällä myyntituotot jäivät 27 091 euroa budjetoidusta, mutta muut toimintatuotot puolestaan ylittivät budjetoidun 25 789 euroa. Menot alittivat arvioidun 115 152 eurolla. Aineet, tarvikkeet ja tavarat ylittivät menoarvion 29 076 eurolla, mutta henkilöstökulut, palvelujen ostot ja muut toimintakulut alittivat budjetoidun.

Sivistysosaston toimintakuluissa henkilöstökulut ylittivät 192 407 euroa budjetoidun ja muut toimintakulut 36 168 euroa. Palvelujen ostot, aineet, tarvikkeet ja tavarat sekä avustukset alittivat budjetoidun, mistä muodostui toimintakulujen kokonaisylitys 103 131 euroa.

Sivistysosaston toimintatuotot ylittivät budjetoidun 82 666 eurolla. Sivistysosaston kokonaisylitys budjetoituun nähden muodostui 20 464 euroksi.

2.4. Keskeiset tunnusluvut kunnan ja konsernin osalta

Alla on esitetty keskeiset tunnusluvut kunnan sekä kuntakonsernin osalta vuosilta 2022–2024.

Kunta	2024	2023	2022
Lainakanta €/asukas (t€)	3 372	3 820	5 976
Vuosikate/Poistot (%)	135 %	100 %	179 %
Investointien tulorahoitus (%)	604 %	167 %	112 %
Konserni	2024	2023	2022
Lainakanta €/asukas (t€)	7 160	8 004	10 654
Vuosikate/Poistot (%)	172 %	110 %	98 %
Investointien tulorahoitus (%)	324 %	133 %	74 %

Lainakanta €/asukas – Kunnan korollinen vieras pääoma asukasta kohden. Koko Suomen keskiarvo tilinpäätösennusteiden mukaisesti 3 380 €/as.

Vuosikate/poistot (%) - Kertoo kunnan tulorahoituksen riittävydestä. Kun tunnusluvun arvo on 100 %, oletetaan kunnan/konsernin tulorahoituksen olevan riittävä. Tulorahoitus on ylijäämäinen, kun vuosikate ylittää poistot. Koko Suomen keskiarvo tilinpäätösennusteiden mukaisesti 129 %.

Investointien tulorahoitus (%) - Kertoo kuinka paljon investointien omahankintamenosta on rahoitettu tulorahoituksella. Tunnusluku vähennettynä sadasta osoittaa prosenttiosuuden, mikä on jäänyt rahoitettavaksi pääomarahoituksella eli pysyvien vastaavien hyödykkeiden myynnillä, lainalla tai rahavarojen määrää vähentämällä.

3. TOIMINNALLISTEN TAVOITTEIDEN ARVIOINTI

Tilikauden aikaisten tavoitteiden toteutumista on arvoitu tilinpäätöksessä laajasti. Alla on esitetty osastokohtaiset tavoitteet 2024, sekä tavoitteiden saavuttamiseksi tehdyt toimenpiteet ja tavoitteiden toteuma.

3.1. Hallinto-osasto

Henkilöstön työn ja osaamisen kehittäminen

Henkilöstöllä on ollut vuonna 2024 käytössä FCG:n koulutukset, joihin osallistumista on mahdollistettu ja kannustettu. Myös KT:n järjestämiin koulutuksiin on kannustettu osallistumaan. Esihenkilö -ja päättäjien digipolut on otettu käyttöön, mutta käyttäjien aktiivisuus on ollut toistaiseksi matalaa. Yhdessä palveluntuottajan (FCG) kanssa on muistutettu palvelusta säännöllisesti ja osallistumisaktiivisuutta seurataan.

Työhyvinvoinnin kehittäminen

Henkilöstöä on kannustettu terveelliseen ja liikunnalliseen elämäntapaan eri toiminnoilla. Psykososiaalisen kuormituksen vähentämisen keinoja on kehitetty yhdessä työterveyshuollon kanssa. Kuntaorganisaation henkilöstö voi pääsääntöisesti hyvin keväällä toteutetun työhyvinvointikyselyn perusteella. Kysely auttaa kohdentamaan toimenpiteitä työhyvinvoinnin edistämiseksi edelleen. Yhteistyöpalavereja työterveyshuollon kanssa pidettiin säännöllisesti läpi vuoden. Kehityskeskustelumahdollisuus on tarjottu koko henkilöstölle.

Tasapainoinen kuntatalous

Talouden tilannetta on seurattu, osavuositarkastukset on raportoitu toimielimille. Talouden raportointia on kehitetty. Accuna-järjestelmä on käytössä ja Valtiokonttorin talousraportointia on kehitetty yhdessä palveluntuottajan kanssa. Taloussuunnittelija on osallistunut aktiivisesti johtoryhmän kokouksiin, ja kassatilanne on ollut hyvä koko vuoden. Syksyllä toteutettiin siivouksen ja ruokahuollon yt-neuvottelut sekä kilpailutus.

Ulkoistetut palvelut palkka- ja taloushallinto

Yhteistyötä Kuntien Hetapalvelut Oy:n kanssa toteutettiin viikoittaisilla yhteistyöpalavereilla taloustiimin kanssa, ja lisäksi kuukausittain on kokoontunut talouden ohjausryhmä. Kaudella aloitettiin Hetapalveluiden edustajien vierailu noin kerran kuukaudessa johtoryhmän kokouksiin, joissa käydään läpi ajankohtaisasiat sekä mahdolliset ongelmatilanteet osastoilta.

Työttömyysaste

Pitkäaikaistyöttömien määrää pyrittiin vähentämään aktiivisella työpajatoiminnalla. Kunnan työpajatoiminta on jatkunut Artesaaniopiston tiloissa. Työpajatoiminnan käytäntöjä kehitettiin aktiivisesti vuoden aikana.

Kunnan digitalisaatioasteen parantaminen

Kunnantalon tilanvarausjärjestelmän käyttö on vakiintunut. Intran sisältöjen aktiivinen tuotanto ja kehittäminen jatkuivat. Dynasty-järjestelmän versio 10.4 otettiin käyttöön kaudella

ja sähköisen arkiston määrittely aloitettiin marraskuussa 2024. Etätyön integroimista työyhteisöön toimivaksi kokonaisuudeksi kehitettiin kauden aikana.

3.2. Lomatoimen osasto

Lomituspalvelujen tarkoituksena on turvata paikallisyksikön alueella olevien maatalousyritysten toiminta yrittäjien vuosilomien ja sijaisapujen aikana sekä turkistilojen toiminta yrittäjien vuosilomien ja lisävapaiden aikana.

Yhtenäiset toimintatavat

Lomituspalvelujen järjestämiseen liittyvien prosessien yhtenäistäminen ja kehittäminen saatiin alkuun vuoden 2023 aikana. Vuonna 2024 uudet prosessikuvaukset saatiin valmiiksi. Hallinto osallistui Melan järjestämiin kuukausittaisiin palavereihin, joiden avulla toimintaa on yhtenäistetty valtakunnan tasolla.

Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että suuren organisaatiouudistuksen yhteydessä tiedonkulkuun kiinnitetään erityistä huomiota.

Lomitusnetin käyttö ja digitalisointi

Asiakkaita pyrittiin ohjaamaan kohti sähköisiä järjestelmiä ja heitä opastettiin Lomitusnetin käyttöön. Lisäksi sähköisten järjestelmien käyttöönotossa tarjottiin opastusta ja koulutusta edelleen. Vuosilomahakemuksista 92 % tuli sähköisesti, kuten viime vuonnakin, mutta 95 %:n tavoitteeseen ei aivan päästy.

Työturvallisuuden parantaminen

Vuoden 2024 toiminnassa painotettiin työturvallisuuden parantamista. Työolosuhdekäyntejä on tehty aktiivisesti, jotta saataisiin määräaikaikäynnit ajan tasalle. Työsuojeluasiantuntija, työsuojeluvaltuutetut, henkilöstöasiantuntija ja lomitustyönohjaajat ovat jatkaneet riskien arviointityötä. Työturvallisuus huomioitiin myös lomittajien täydennyskoulutuksissa. Työturvallisuuden parantamisen mittarina oli tapaturmien määrä sekä tilojen työolosuhdekartoitukset, jotka määriteltiin, että pitäisi olla tehtynä vähintään kolmen vuoden välein. Kaudella työnjohtokäyntejä tehtiin 229 kpl ja työolosuhdekartoituksia tehtiin 321 kpl. Kuitenkin tiloja, joilla olosuhdekartoitus on yli 3 vuotta vanha, jäi 167 kpl. Työtapaturmia oli vuonna 2024 81 kpl, kun niitä oli vuonna 2023 57 kpl.

Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että työtapaturmamäärät saadaan käännettyä laskuun ja että puuttuvat olosuhdekartoitukset saadaan kurottua kiinni tulevaisuudessa.

3.3. Tekninen osasto

Rakennus- ja ympäristövalvonta ja kaavoitus

Rakennusvalvonta on järjestetty ostopalveluina Ylivieskan kaupungilta, lupapäätöksiä tehtiin yhteensä 33 kpl (vuonna 2023 101 kpl).

Tuulivoimatoimija Neoen oy:n jättämä 36 tuulivoimalan Takkukankaan tuulivoimapuiston osayleiskaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelma on asetettu nähtäville. Tuulikolmio Oy:n Pitkälähdon tuulipuistohankkeen (16–18 voimalaa) YVA-ohjelma valmistunut ja

osayleiskaavan luonnos on asetettu nähtäville. Toholampi-Lestijärven (WPD) tuulivoimapuiston (40 voimalaa Toholammilla) päivitetty YVA-menettely on valmistunut. Poikkeamis- ja rakennuslupahakemukset on jätetty kaikille voimaloille. Länsi-Toholammin (WPD) tuulivoimapuiston (25 voimalaa) päivitetyn YVA-menettelyn arviointiohjelma on ollut nähtävillä vuonna 2021. Poikkeamis- ja rakennuslupahakemukset on jätetty kaikille voimaloille. Vuoden 2024 aikana tehtiin selvitys kunnan alueella sijaitsevien kiinteistöjen verotuksen perusteena olevien tietojen ajantasaisuudesta. Selvitystä jatketaan vuonna 2025.

Kiinteistöjen ja teiden kunnossapito

Kiinteistönhoidossa oli yleisesti normaaleja korjaus- ja huoltotoimenpiteitä. Lain kirjaimen täyttämiseksi Toholammin kunnan tiettyjen kiinteistöjen autopaikoille asennettiin sähköautojen latauksen mahdollistavat pistokkeet.

Ruokahuolto ja siivousyksikkö

Vuoden 2024 aikana selvitettiin siivous- ja ruokahuollon ulkoistamisen säästöpotentiaalia. Selvityksen seurauksena siivous- ja ruokahuolto päätettiin ulkoistaa. Kilpailutuksen tuloksena kunnanhallitus päätti valita ateria- ja puhtauspalvelujen tuottajaksi Fodbar Oy:n ajalle 3.3.2025 - 28.2.2030 ja että henkilöstö siirtyy uudelle toimijalle vanhoina työntekijöinä liikkeenluovutuksella. Henkilöstövaikutuksia irtisanomisin ei näin ollen koitunut.

Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että osana muutosta huolehditaan palvelutason säilymisestä hyvänä. Yhtiöittämisen vaikuttavuutta tulee mitata säännöllisesti, tulokset tulee esitellä avoimesti, ja saatu palaute tulee huomioida toiminnassa.

Tarkastuslautakunnan mielestä arvioitavia asioita ovat mm. ruuan ravitsemuksellinen laatu, riittävyys ja hävikin määrä. Puhtauspalvelujen osalta on tarpeen arvioida, saavutetaanko asetetut laadulliset ja taloudelliset tavoitteet. Myös ulkoistamisen kokonaistaloudellinen vaikutus on tärkeää pystyä arvioimaan.

3.4. Sivistysosasto

Sivistystoimen hallinto

Sivistyslautakunta kokoontui vuoden aikana kuusi kertaa, lautakunta toteuttaa päätöksiin kuntastrategiaa.

Sivistystoimen hallinnon tavoitteena oli, että kuntalaisilla on mahdollisuus omaehtoiseen opiskeluun vapaa-ajalla. Tämän mittarina on mm. kansalaisopiston kurssien määrä, konservatorion oppilasmäärä sekä asiakaspalaute kuntalaisilta. Tilinpäätöksen toteuman mukaan oppilasmäärä jäi keväällä tavoitteesta, mutta ylitti syksyllä tavoitteen ollen 33 (mittari 30). Toteumassa ei raportoitu kurssien määrää tai asiakaspalautetta, joten niiden toteutumista ei pysty arvioimaan.

Koulukuljetusten toimivuuden mittarina oli huomioida perheiden toiveet kuljetusten suunnittelussa paremmin, sekä se, ettei merkittäviä reklamaatioita ole ollut. Toteuman mukaan kuljetukset ovat pääsääntöisesti toimineet moitteetta. Tilinpäätöksessä ei ole raportoitu miten perheiden toiveet huomioidaan paremmin, joten tavoitteet toteutumista ei voi arvioida.

Oppilaita koskevien päätöksien tavoitteena oli niiden tekeminen määräaikojen puitteissa. Koulupaikkojen oli tavoitteena olla tiedossa kesäkuun alkuun mennessä. Tilinpäätöksen toteumassa raportoitiin, että ensimmäisen luokan oppilaiden koulupaikat on selvitetty kesäkuun aikana, eli tavoitteesta jäätin hieman. Esiopetuksen oppilaaksiottopäätökset olivat tehty jo huhtikuussa, eli niiden osalta päästiin tavoitteeseen.

Vuosittain haetaan hankerahoitusta hankkeille, joiden avulla edistetään palvelujen toimintaa, saatavuutta ja laatua sekä henkilöstön osaamista. Tavoitteena oli 10–15 hankerahoitusta vuosittain ja kyseinen luku oli saavutettu tilinpäätöksen toteumassa ilmoitettujen hankkeiden perusteella.

Kasvatus- ja opetuspalvelut

Kasvatus- ja opetuspalveluissa oli hankkeita hyvinvoinnin edistämiseen ja yhteisölliseen opiskeluhoitotyöhön. Kouluilla on toteutettu kulttuurikasvatussuunnitelmaa tavoitteiden mukaisesti. Henkilöstö on kouluttautunut kaudella mm. TCM-ryhmänhallintakoulutuksen suoritti 4 henkilöä.

Varhaiskasvatuksessa vuonna 2024 oli saatu rahoitus Loikkaa liikkeelle 2-hankkeeseen, sekä saatu OKM:ltä avustuspäätös tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta edistäviin toimenpiteisiin. Kaudella avoin päiväkotitoiminta ja muskari olivat toteutuneet. Ulkopäiväkotitoimintaan oli ilmoittautunut tulevalle toimintakaudelle edellisvuotta enemmän lapsia.

Esiopetusta oli järjestetty vuonna 2024 kahden koulun tiloissa, sekä Herman Ojalan että Kleemolan kouluissa, mikä saavutti tavoitteena olleen mittarin. Esiopetuksen ryhmäkoko 22 oppilasta puolestaan ylitti tavoitteena olleena maksimikoon 20 oppilasta.

Perusopetuksen alakouluilla toteutettiin kysely koulupäivän rakenteen toimivuudesta ja sen tuloksia hyödynnettiin lukuvuoden suunnittelussa. Koulujen välistä yhteistyötä on pyritty vahvistamaan isojen ja pienten koulujen yhteisillä tapahtumilla.

Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä tarpeenmukaista raportointia sivistysosaston tavoitteiden toteutumisessa ja myös mittareiden asettamisessa. Mittarit on asetettava siten, että mitattavat asiat ovat tarkoituksenmukaisia, ja niiden perusteella voidaan kehittää toimintaa.

3.5. Tarkastuslautakunnan arviointi hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tavoitteista

Tarkastuslautakunta arvioi kunnan hyvinvointi- ja terveystavoitteiden toteutumista arviointikertomuksellaan vuonna 2023. Tarkastuslautakunta pitää edelleen tärkeänä, että tavoitteiden eteen, kuten *tehostettu puuttuminen kouluissa tapahtuvaan kiusaamiseen ja lasten ja nuorten hyvinvoinnin seuraaminen ja edistäminen*, tehdään jatkuvaa työtä. Kunnan yleisenä tehtävänä soteuudistuksen jälkeen on ennaltaehkäistä sairauksia ja edistää kuntalaisten terveyttä.

3.6. Yhteenveto toiminnallisten tavoitteiden toteutumisesta

Tarkastuslautakunnan käsityksen mukaan talousarvion tavoitteet ovat olennaisilta osiltaan toteutuneet. Hankintalakia ja kunnan pienhankintaohjetta on noudatettava.

Tarkastuslautakunta edellyttää, että esim. vuokrasopimuksien muutoksista päätetään todennettavasti ao. toimielimissä.

Tarkastuslautakunnan mielestä kuntastrategian aktiivisen elinkeinoelämän tavoitteisiin ei olla kaikilta osin päästy. Kuntastrategia tulee toteuttaa päämäärätietoisesti ja suunnitellusti, jotta strategiassa linjatut tavoitteet saadaan toteutettua mahdollisimman hyvin.

Toholammin kehitys Oy:n toimintaa pitää tehostaa palvelemaan paremmin yrityselämän tarpeita sekä hyödyntämään seutukunnan palveluja aktiivisesti.

Tarkastuslautakunta on huolissaan väkiluvun vähenemisestä ja pitää tärkeänä, että kunta huolehtii veto- ja pitovoimastaan.

Lisäksi lautakunta haluaa kiinnittää huomiota organisaation sisällä työhyvinvointiin ja -viihtyvyyteen, jotta vaihtuvuutta saadaan hillittyä ja pysyvyyttä luotua. Henkilöstön vaihtuvuus kuormittaa henkilöstöä ja rekrytointi sekä perehdytys vievät resursseja, jotka ovat jo ennestään rajalliset. Kehityskeskustelut toteutettu kiitettävästi. Kehityskeskustelun luonnetta voi tuoda lähemmäksi vuorovaikutteisuutta ja terveyden edistämistä, kun keskustelu on hyvinvointikeskustelu.

4. VUODEN 2024 ARVIOINTIKERTOMUKSEN HAVAINTOJA

Tarkastuslautakunta totesi arviointikertomuksessa, että kuntastrategiaa on tärkeää noudattaa päämäärätietoisesti ja että, tiedonkulkuun kiinnitetään erityistä huomiota kuntaorganisaatiossa.

Mihin toimenpiteisiin kunnanhallitus ryhtyy Toholammin kehitys Oy:n toiminnan tehostamiseksi?

Tarkastuslautakunta pyytää seurantatietoja ruoka- ja siivouspalvelutoiminnasta.

5. YHTEENVETO JA JOHTOPÄÄTÖKSET

Tilinpäätöksen ylijäämä on 442 139 euroa. Tarkastuslautakunta toteaa, että kunnan oma toiminta on pääosin järjestetty taloudellisesti ja tavoitteiden mukaisesti. Kunnan toimintatuotot toteutuivat noin 1,4 milj. euroa talousarviota suurempina, toimintakulut toteutuivat talousarvioon verrattuna nettona 738 449 euroa suurempina. Verotulot ylittivät talousarvion 85 020 eurolla ja valtionosuudet jäivät talousarviosta noin 38 680 euroa. Kunnan taseessa on kumulatiivista ylijäämää noin 5 778 031 euroa. Vaikka ylijäämäpuskuria on, tulee taloutta seurata ja suunnitella pitkällä tähtäimellä, huomioon ottaen mm. kunnan väkiluvun laskun.

Tarkastuslautakunta on suorittanut lakisääteisen arviointitehtävänsä ja jättää vuoden 2024 arviointikertomuksen kunnanvaltuuston käsiteltäväksi ja esittää, että valtuusto pyytää kunnanhallitukselta selvityksen arviointikertomuksessa esitettyihin asioihin, niin että ne voidaan käsitellä valtuuston syyskauden kokouksessa.

Toholammilla 16. toukokuuta 2025

Mika Olkkola
puheenjohtaja

Marja Hylkilä
varapuheenjohtaja

Piia-Maria Rautiainen
jäsen

Veijo Porkola
jäsen